

DISPUTATIO MEDICA
De
ICTERO FLAVO

Quam
DEO annuente,
SUB PRÆSIDIO

*Viri Amplissimi, Excellentissimi atq;
Experientissimi,*

DN. MARCI BANZERI
AUGUSTANI, Medic. Doctor. PP. ejusdemq;
Facult. Senioris,

*Dn. Praeceptoris, Patroni ac Promotoris sui omni
observantie cultu venerandi,
in Inclytâ Wittebergensi Academiâ,
Publicæ & placidæ Disquisitioni sîstit*

GVLHELMUS WANCKELIUS Dresd.
A. & R.

Ad diem horis & loco consuetis.

WITTEBERGÆ

Typis Johannis Röhneri Acad. Typogr. 1651.

Pathol. spec.

504,74

Nov. 1896

40

ANNS

Prævio Christo.

Non minus præclare ac eleganter,,
quam verè & sapienter, mihi dixisse videtur fa-
mosissimus ille vitæ ac morum censor: Quò
quid altius, inquiens, eò fortunæ tempestatibus
apertius. Quippe nihil tam securis radicibus nititur, in
quod violentia fatorum non valeat. Turres muris su-
perbè eminentibus extructæ, magis tempestatibus sunt
expositæ & sæpius à tonitru feriuntur, quam viles taber-
næ. Undæ fortius ad scopulos, quam ad glaream alli-
dunt. Quid in terris præter hominem majus? nihil.
Quid admirabilius? nihil: ita ut à nonnullis terrestribus
Deus nominatus. Ægyptij illum animal adorandum &
admirandum vocarunt. Trismegistus hominem mira-
culum magnum, animal Deo simillimum, Deorum in-
terpretem appellavit. Imò à Deo ipso, ut Regius Pro-
pheta testatur super opera manuum suarum constitu-
tus, ut illi omnia servirent, ipse nulli. Nihilominus ta-
men quia ita ad arcem consummatæ felicitatis evectus,
tempestatibus fortunæ propinquior & apertior est.
Hoc ex clarissimorum virorum scriptis & sententiis, in
quibus miseriam vitæ humanæ enumerant & lamenta n-
tur, demonstrari potest, utpote Plin. Proæm. lib. 7. &
c. 50. ejusd. lib. Senec. Epist. 91. & 99. Piutarch. in Consol. ad
Apolon. D. Augustin. lib. II. c. 14. & lib. 2. 2. c. 12. & 13. de Civit.
Dei. Et omnino ita seres habet, propter unum enim
Protoplasti facinus, corpora humana non solum cafa-

mitatum, sed etiam morborum incommodis objecta-
 sunt, adeò ut plura parata supplicia quam membra.
 Quis quæso tantis cervicibus qui contra tendat? Quis
 tantis humeris Atlas qui tot malorum montes sustineat?
 Alij diversis morbis diversis temporibus cruciantur; a-
 lij uno aliquo per omnem vitam excarnificantur. Estne
 aliquis, qui ante summum diem valetudine qvapiam
 non fuerit tentatus? Nulla pars corporis est, quæ non
 proprios dolores perpetiatur. Caput Hemicraniæ, ce-
 phalalgia, vertigine, gravedine. Pectus difficultate Spi-
 ritus, Asthmate, Orthopnæâ, tussibus, pleuritide, san-
 gvinis rejectione laborat. Manus Chiragrâ, pedes Po-
 dagrâ, coxendices Ischiade vexantur. Alium hydrops,
 alium Dysenteria exagitat; hic Phthisi, ille febri extingvi-
 tur. Hinc mos erat Ægyptijs, affirmante Herodoto lib. 2.
 singulorum morborum habere medicos, alijs enim me-
 dendis oculis, alijs capiti, alijs dentibus, alijs ventri, alijs a-
 liarum partium morbis curandis erant destinati. Ve-
 rum institui nostri non est, longo ordine omnium mor-
 borum genera memorare; sed animus nobis est, uni-
 cum tantum affectum publicæ συγνότητι subjicere, nimi-
 rum *FICTERVM Flavum.* Licet autem materia hæc ar-
 dua & difficilis, libet tamen eam aggredi, quidque vale-
 ant humeri, quid ferre recusent, experiri, animum su-
 mendo ab illo *Foresti in Præfat, obs de Hepat. malis & af-*
fectibus. Nibil est tam asperum quin assidue tractando
 fiat lene, nil tam arduum quin conatu superetur, nil deniq;
 tam molestum quin proximi causa, qui juvatur & restituitur,
 quantum natura admittit fiat jucundum. DEUS Ter opt:
 max: Archiatrorum Archiater vires sufficiat, & cepta
 nostra felicitet, conatusq; nostros promoteat.

Thes. I.

De nomine autem prius debemus esse solliciti nam hoc res
è cognito in rei perceptionem facilius pervehimur, monen-
te Gal. lib. i. de diff. puls. c. 1. & Scalig. Exerc: i. sed i. Nominatur
hic affectus Græcis *ἰκτερός* testante Gal. lib. de diff. Febr. & lib. 5.
loc. aff. & lib. 3. de sympt: caus. Item *ἰκτερία* secundum Mar-
cellum. *ἰκτερώσις* Diostoridi lib. 3. c. 94. Unde autem hoc voca-
bulum dederunt litigant autores. Alij volunt illud deduce-
re *ἀπόιης* *ἰκτιδός*, quod Aristoteles lib. 9. de hist. anim. Viverram
sive multelam sylvestrem, auricolores oculos habentem inter-
pretatur. Alij *ἀπόις* *ἰκτερός* ab avicula quadam, quam Latini
Galugulum vocant, & quidem ob colorem illius flavum. Dein-
de quod si spectetur à quopiam morbo regio laborante, sanetur
æger, avis vero moriatur ut vult Plinius lib. 30. c. 11. & Propterea
venditores illas occultarunt, ne emptores conspectâ avecura-
rentur, priusquam emissent. Sed hæ derivationes parum ap-
tæ videntur, & potius cum Celeb. Sennerto ab illorum senten-
tia stamus, qui vocabulum hoc derivant *ἀπόιης* *χρυσᾶς* *ἰκτερώδε-*
ς à colore aurigno metallo illo regio auro scilicet, quem bi-
lis per totum corpus diffusa repræsentat.

II.

Hinc Latinis salutatut *Aurigo*, eandem ob causam, Morbus *leste Scribonio*. Alijs *Au-*
Regius secundum Serenum & Celsum, qvia referente Foresto las-*ruinosa affectio*.
civijs, cantu, delitijs, *multsa*, vitacuris solutâ in aula curetur,
vel ut vulgus putat, quod hoc morbo laborantibus, consve-
tus potus, poculo aureo, tanquam Seypho & vase regio, sit ex-
hibendus; incujus defectu tenuioris fortunæ homines, ceram
sumunt sinceram, ex hac poculum conficiunt, ægrisq; in illo
potum ordinarium proponunt. Meminit ejusmodi poculi
Johan. Langius Epist. Medic: l. 1. ep. 29. Est, inquiens, & aliud au-
rei poculi genus, jætericis valde salubre, erythrodani radicis deco-
rum, quod potum, aureum regij morbi colorem emendat. Vocatur
etiam Cello Arquatus, ab arcu cœlesti seu ride, eo quod ejus co-
lorem imitetur. Diocorides lib. 3. c. 94. Fellis suffusionem nomi-
nat. Nostrates die Gålsucht/ die Gelbsucht appellant. Nos
autem qvia pleraq; morborum & symptomatum nomina Græ-

cæ sunt originis, usu tamen Latij jura consecuta, retinemus vocem Græcorum & vocitamus Jeterum flavum
Summa r. p. i. Proprie p. ipsa coloris. Itero flavo deq. p. p. p. et impri. relijs specieb. e.
tunc semper primum ual. cum additione hinc niger. Junio. Kiddel. m. Ch. lib. 3. cl. 1.

Nunc ad Definitionem, qvæ quo conciliore ed concinnior,
& ut Arist. i. Post. c. 7. vult, Definitio affectum, subjectum & causam complectatur. Variæ autem apud Autores occurunt, nobis tamen placet illum ita definiere: Jeterus flavus est symptom a coloris præter naturam corporis flavi, a biliofi humoris per universum corpus in cutem effusione, ortum ducens.

IV.

Cum autem omnis Definitio debeat explicare quiditatem rei, hujus verò fundamentum sit Genus & Differentia monente eodem Aristotele c. 6. Top. 5. & 6. meritò definitio nostra examinanda venit. Genus igitur est Symptoma, & est ex eorum genere qvæ in qualitate mutata consistunt & sub visibilibus, i.e.

Quidam referunt coloribus præter naturam comprehenduntur. vid: Sennert. Prax. in symptoma. fol. 3. Part. 6. sect. 2. c. 7. de Jetero. Cum autem visibiles qualitates, excretivæ, mutantæ sint vel in toto corpore aut certè plerisque partibus, biliofi. s. lib. 3. mores. vel aliqua saltem parte, ideo dicuntur color p. n. totius corporis, addifferentiam illorum symptomatum, in quibus unius tantum partis color mutatur, ut in Erysipelite scil. carbunculo, Gangræna &c: Dicitur etiam color flavus, quo distinguitur à Cachexia, ubi color quidem mutatur, sed non adeò flavus & citrinus evadit, sed tantum ex albo palle scit lividus ac plumbeus fit. Sennert. lib. 3. Prax. Part. 6. sect. 2. c. 2. Differentiam suppeditant reliqua verba.

V.

Subj. adequatum Affectu sic perspecto ad subjectum s. locum affectum progressimur & quidem ratione Coloris. Id autem unanimis Doctorum Medicorum consensus constituit Cutem totius corporis, non aliquam partem ejus; ut album oculorum & partes quæ circata tempora sunt; licet in his partibus flavedo haec ob insignem

Zaligâ Fonte in cor. eorum albedinem primo & præcipue conspiciatur teste Foresto. s. lib. 117. obs. l. 19. obs. 51. & Fel. Plater: de Discol. : c. 2. Rationev. Originis in morbo Regio non semper eadem pars idemque locus affectus est ut Gal. lib. 5. de loc. affect. fusius demonstrat. Interduum enim

Subiectum Aufz. principale

enim jecur afficitur, modo folliculusibilis, modò universum corpus, de quibus omnibus in seq: in tractatione causarum.

VI.

Nullius rei perfecta haberi potest cognitio, inquit *Sennertius Inst. l.2.P.2.c.1.* sine causarum notitia, neq; morbi, nisi causæ caveantur, vitari possunt. & juxta *Galenum l. 2. de nat. facult.* in omni morborum cognitione & curatione causæ sunt perquirendæ, qvia sine causarum cognitione morbus dextrè curari nequit. Proximum ergo est ut ad earum explicationem nos conferamus.

VII.

Quatuor autem à Philosophis constituuntur causarum genera. *Forma, Materia, Efficiens & Finis.* Formam & materiam supra proposuimus, dum Jcteri naturam & subjectum dedimus. Finem non attendimus, cum Jcteri essentia non in perfectione sed defectu potius consistat, & rationem mali non boni obtineat. Meritò ergò Medicorum vestigijs insistentes, de causantum Efficiente agimus. Medici enim ut post *Galenum docet Sennertus* per causam, tancum Efficientem intelligunt. Nos methodi gratia illas adduo reducemus capita, ut unum contineat Proximam, Remotas alterum.

VIII.

Causa proximia inter quam & morbum nibil intercedit, secundum definitionem nostram, est Biliosus humor per universum corpus effusus. Bilis enim ut eleganter scribit *Felix Platerus*, quæ colore eximio prædita est, si ad superficiem corporis feratur, hæc simili colore tingitur Jcteriq; causa est. Et *Celeb. Sennert,* lib. 2. Inst. Part. 3. s. 2. c. 7. Jctero quilaborant, ijs totum corpus flavo colore tingitur, ob bilem flavam cum sanguine in totum corpus effusam: *N.B. Humor ille proprie bilis est, neq; solum ex bile excrementitior, rupta, sed ex corruptione tam bpxior, qm excrementitior humor est.*

Priusquam ulterius in enarrandis causis progrediamur, operæ pretium est, quædam de Bilioso humore monere. Non nulli quippe in eum errorem inciderunt & putarunt, bilem non nisi excrementum absq; usi ignobile & cum suo receptaculo frustra

frustra conditam esse. Sic Aristoteles lib. 4. de part. Anim. e. a. scribit. *Fel non est alicujus gratia sed purgamentum atq; inutilis materies.* Et mox: *Quamobrem pulchre à Veteribus dicitur illis, qui causam cur diutius vivatur fellis vacuitatem esse aiunt.* Verum contra naturam, contra Experientiam, cum bilis excrementitia naturalis suo non plane careat commodo.

X.

Intelligimus autem per biliosum humorem, non illum humorem qui in venis consistit, ex tenuiore & calidiore Chyli parte genitus, quiq; ad alendas calidiores partes aptus est. Hic enim ejusmodi virium non est, ut morbum regium causare possit, nec etiam est ejusdem naturæ cum eo humore, qui in vesicula fellis colligitur qvia rubet & non flavescit.

XI.

Sed excrementitium flavum aut viridescentem calidum, & ad nutriendum inabilem, secundum vel præter naturam genitum & bilem absolute vocatum. Hic enim per venas ad exteriora corporis dum fertur illicq; in cutem aliasq; membranas sese effundit, illas colore quo prædicta est colorat. Quia talis est totius corporis & partium color quales humores in eas influunt, Gal. 1. ap. 2. & Cel. Senn: lib. 2. Inst: p. 3. f. 1. c. 2.

XII.

Sequuntur jam Causæ Renotæ, qvæ plures atq; multiplices sunt ut testatur Forestus. lib. 19. ob. obf. 15. cum scribit. Ex Aetio & Paulo constat, ex triplici causa provenire Icterum: vel vito particule, quæ excrementum ipsum expurgat, vel ratione viarum per quas expurgat, vel vito ipsiusmet excrementi. Et Ccleb. Sennerius ex Galeno quatuor Icteri causas recenset. (1) Epatis diabetis præternaturam, sive ea sit temperie mutata, sive inflammatio, sive obstructio, sive Scirrus. (2.) Ferarum mortum, ob quem sanguis in talem humorum flavum mutatur. (3) κερίσιν qva bilis è visceribus in cutem effunditur. (4) vesiculae fellis repletionem tantam, ut prostrata virtute ejus expultrice, excerni bilis ex hac in intestina nequeat.

XIII.

XIII.

Nos cum Eustachio Radio has causas ad tres classes refere-
mus, atq; in prima Classe considerabimus eas, quæ bilem in ma-
jori copia, quam decet, generant. In Secunda, quæ genitam
incorpore p. n. detinent, nec ut opus est, evacuant. In tertia,
quæ bilem multiplicatam ad ambitum corporis effundunt. De
quibus omnibus seorsim.

XIV.

Causæ quæ bilem in majori copia quam par est generant,
duplices sunt: Internæ & Externæ.

XV.

Externæ iterum sunt vel necessariæ, quæ omnibus neces-
sariò ferendæ, vel non necessariæ, nec omnibus ferendæ; Ad
necessarias & qvas nullus vitare potest, referimus assumta &
gesta.

XVI.

Inter assumta (1) occurrit aer qvi juxta Hollerium inter cæ-
teras causas morborum, vires habet potentissimas ad morbos
procreandos. Et quidem h. l. aer caliditate nocens hic enim bi-
lem auget. (2) Cibus biliosum alimentum præbens, isq; vel vi-
tiosus, vel nimium copiosus, vel præpostero ordine assumptus.
Primas in hoc affectu tenent, allia, sinapi, cepæ, porrum, aro-
mata &c: Item corruptioni facile obnoxij, ut sunt dulcia, mel,
lac, pisces, adeps, Gal. 2. defacult: nat. c. 9. (3) Potus aquarum
malarum, utpote palustrium, stabilium, ac lacustrium, hæc e-
nim decolores sunt & pravæ ac biliosæ. Hipp. de aere, aqua & loc: Heurn. c. 6. lib. 8. h. 8. Tandem motus immodicus ac importuno tempore susceptus,
præfertim in aere æstuante.

XVII.

Non necessarijs dictis adumeramus medicamentorum
vi calefaciendi præditorum creberimum usum, ut vini genero-
si, aromatum. Tandem qui impulsu & vi externâ in nos agunt,
ut Venenum epotum & à venis raptum, aut virulentarum be-
stiarum morsus, serpentum, Scorpionum, viperarum, referen-
te Galeno. l. sepe allegato. Propter veneni namq; vehementiam
Confirmat Nicandro qd ut Leporis marini morsum, sanguis
iterum induere

*Tepah hystria ap:
Avendzor l. 4. tr. 3. cap.
6. referente Marcello
Oratio in hisp. med. mir
lib. 1. c. 9. I vel a venenis
scit q. p. 126.*

sanguinis corruptitur, & in pravam bilem intatur, ac illicò ad extimas usq; partes protruditur.

XVIII.

Internæ sunt & quidem ratione Epatis; calidior ejus Intemperies, quæ copiosior gignitur bilis, quam à fellis vesica recipi, ac per vias ordinarias ex purgari potest, unde redundant quoquò versum irrumpt & cum sanguine ejusve sero cutim invadit attingit, citra tamen inflammationem, obstructionem aut Scirrhum; Deinde nascitur etiam vitio inflammationis, cuiusvi & incendio sanguinis pars maxima vertitur in bilem & in omne corpus effunditur.

XIX.

Causæ quæ bilem incorpore p. n. detinent, evacuacionemq; ne impediunt, oriuntur, vel ob defectum facultatis, vel ob angustiam meatuum vel vasorum. Ob facultatis quidem defectum, quando attractrix vel Expatrix adeò imbecilles redduntur, ut officium suum (quod est excrementum biliosum ex Epate attrahere & extra corpus protrudere) facere non possunt. Fit autem hoc vel propter copiam Excrementicū vesicula adeò repletur & distenditur ut propter repletionis multitudinem, idem excrementum ad intestina expelli nequeat, cuius destensionis meminit Forestus lib. obs. citato obs. 16. Vel per propter intemperiem aliquam. Ob angustiam viarum seu meatuum, ubi meatus isti ex Epate in vesiculam fellis tendentes, per quos bilis in vesicam allicitur angustiores redduntur & clauduntur, quibus clausis, bilis in Epate subsistens restagnot, & cum sanguine in venam cavam distribuitur, & in totum corpus dispergitur. Retentio mensium Schenck. obs. 1.3. fol. 464. hemorrhoides hæc. l. hist. Veng. inabilitas.

Hæc vero angustia provenit: vel ab Obstructione ab humeribus multis, crassis, pituita, bile crassâ, lapillis seu calculis, quorum aliquando plus quam quadraginta, cicerum seu pisorum instar in hac vesica ejusq; meatibus reperti fuere. Ejusmodi Observationes collegisse Sibbenium Sennertus testatur. Videat Fabrit. Hildang cent. cur etiam Foresti l.c. Vel à circum accentuum partium compressione, obs. 44.

*t. 3. max. part. 6. §. 1. c. 9.
Fabrit. Hildang cent. cur etiam Foresti l.c. Vel à circum accentuum partium compressione,
obs. 44.*

quad-

quando partes adjacentes immodicam copiam humorum excrementiorum in se continent, ut nimis intentæ nequeant eos expellere. Vel ob Tumores & Scirbos, vasa Epatis presentes & angustantes. Vel ob pori cholidocbi ad duodenum tendentis angustiam, compressionem & oppilationem à flatibus alijs, rationi infentacione è ve causis. Hoc contingit interdum post colicum dolorem. Sed non credibile est dicitur quia ipsius osculum à pituitosa materia ibidem pertinaciter ha-^{Saxonia prop. vermes} rente obstrui solet; vel quia meatus iste à distentione à flatu alijs ave materia turgente comprimitur, ut habet Felix Plat. c. 2. de cholidocbium porum ad Discol. & c. 13. de ventric: dolor: Alij addunt oscillorum mea-^{trum ex in festim p} tuumve conniventiam propter siccitatem, quæ ortum habeat ab ijs quæ violenter adstringunt, partesq; calefaciunt & sic-^{sundere eorum obstruere} cant. ^{*Forst. l. 19. Obs. 17.}

XXI.

Restat ultima Classis causarum, continens eas ob quas bilis cumulata & aucta ad ambitum corporis effunditur. Hasce causas iterum in Externas & Internas dividere possumus.

XXII.

Quantum attinet ad Externas potest Icterus causari ob varias aeris mutationes, imprimis calidas; Item propter insignes tam animi quam corporis motus de quibus supra Th. 15. Hinc Avicenna inquit, quandoq; æstatis tempore fieri dum frigus occurrit: repentinæ siquidem mutationes materiam propellere & agitare valent.

XXIII.

Internas quod concernit, sunt haec: materia acredo irritans, copia gravans suiq; evacuationem cupiens, & membrorum expultrix, quæ irritata ad ignobiliores partes, cutim videlicet, materiam biliosam protrudit atq; effundit. Hæc autem effusio duplex est alia Critica, alia Symptomatica. Critica, quæ in febribus biliosis & acutis fieri solet, quando à victrice natura, bilis post concoctionem ad cutem ejicitur, Epate nequaquam affecto: qualem motum etiam Galenus s. de loc. aff. c. 7. proposuit: siquidem, inquiens, videmus nonnunquam, jecinore nequaquam affecto, pallidam bilem per morbi iudicationem ad cutem effundi. Symp-

ptomatica est, cum natura ante coctionem materiae vel quan-
titate vel qualitate, i.e. acrimoniâ aut malignitate stimulata, ca-
lam expulsionem tentat, licet parum utiliter, qvia non sit sim-
pliciter robore naturæ, sed natura ab humoribus incitatur, co-
cione nondum absoluta.

XXIV.

Alij totius corporis intemperiem calidam & sicciam Jæte-
rum cauare statuunt, quod illius excessus sanguinem alimenti-
tum in bilis naturam convertat. Alij ut Nicol. Piso lib. 3. c. 27. &
Holler. de Jætero addunt suppressos menses in virginibus & mu-
lieribus.

XXV.

Symptomatico alijs Crisijs. Cognitis causis Jæteri nunc ejus Differentiæ inquirendæ ve-
niantur. Variæ qvidem sese offerunt, potiores tamen à Forma
subjecto & causa efficiente capiuntur. A Forma externa seu colore,
dum alius magis minusve flavitie tinctus, alius ad viridem, plum-
beum aliumve colorem magis inclinat. Sed cum hi colores,
tantum majore & minore gradu inter se differant ideoq; ad fla-
vum & nigrum commodissimè referri possunt. A subjecto: alijs
est ex vitio Epatis, alijs ex vitio lienis, alijs ex vitio follicu-
li bilarij, alijs ex vitio totius corporis. A causa efficiente, alijs
ex Intemperie, alijs à sangvine corrupto, alijs ex Scirrho hepatis,
alijs ab alia causa, compressione, oppilatione, veneno & vi
externâ. Hisce accedunt differentiæ, quæ essentiam confe-
quuntur, ut ratione Symptomatum: alijs cum febre, alijs sine febre;
alijs cum morbo acuto, alijs absq; eo; alijs cum, alijs sine in-
flammatione. A Tempore: alijs incipiens, alijs in veteratus &
confirmatus, alijs citius, alijs tardius hominem afficit.

XXVI.

Cum ex sententia Fernelij l. 2. Pathol. c. 7. sit gnorum tan-
sit necessitas, ut his sublatis medicæ artis fundamenta corruant;
non abs re erit, antequam ad curationem nos adcingamus, ex-
actius illa perpendere. Signa autem alia præsentem constitu-
tionem, sive secundum naturam sive præter naturam ea sit de-
monstrant; alia futuram prænunciant; Illa Diagnostica hæc Pro-
gnostica vocantur.

XXVII. In

XXVII.

In tractandis verò signis *Diagnosticis Icteri flavi*, sequamur ordinem causarum à nobis propositarum, ubi primum occurrit, sanguinis corruptio à veneno epoto aut virulentarum bestiarum mortu: Si ergo Icterus ab ejusmodi causis proveniat, constabit id ex assidentium vel ægri relatione, sin minus, venenum sese a- lijs signis, ut subitâ virium dejectione, lipothymia Syncope & alijs venenorum prodentibus manifestabit, de quibus omnibus consulatur Forest. obs. lib. 30. obs. 2. nō erit leste Platero p. 59. Diles. lib. 2. p. 10. Itinerarium Mart. v. nec dulcis neganari q. ad miratione diuinum. lib.

XXVIII. *Baptist. Masullus lib. 1. expedit. Academicus et attractio*

Si ab Intemperie Epatis calida, sine inflammatione, obstru- cione & scirrho gignatur: nulla adest gravitas in hypochondrio dextro. Urinæ & feces alvicroceo colore tinctæ sunt, quia adhuc aliquabilis portio in alvum profunditur: Pulsus velox & frequens, pedes & manus calent, aliaqve signa Intemperiei calidæ adsunt.

XXIX.

Cum ab Epatis Inflammatione fiat; cognoscitur hoc ex præ cordiorum tensione, biliosis dejectionibus; febris occurrit ve- hemens, variè faciei color mutatur, ægri sitiunt, & dolorem ac gravitatem dextri hypochondrij percipiunt: Urinæ bile vehe- menter tinctæ, pulsus durus & cœbrior, aliaq; inflammati jecoris signa.

XXX.

Sequuntur signa, ex causis quæ bilem in corpore detinent, evacuationemq; impediunt, petita. Et primò se offert obstruc- *c. 9. Itinerarium Mart. v. nec dulcis neganari q. ad miratione diuinum. lib.*
tio, ubi diligenter dispiciendum, an Epatis, an verò vesiculæ felis obstructio adsit. Si obstructio vesicæ biliarie in causa fuerit, & quidem absq; vitio Epatis; Icterus repente in vadit, sine febre, sine magna virium autocorpiris jactura, juxta Fernel Patb. lib. 6. c. 7. alvus pigrior est, ejusq; dejectiones albicanæ, Urinæ biliosissimæ sive ex flavo & rubro nigricant. Senn: loc. sæpe alleg. Si à calculo obstruatur, cognoscitur hoc ex diuturnitate affectus & si efficacissimorum medicamentorum usu malum non cedit. Sin Epatis obstructione: gravitas adest cum dolore obtuso, tussis, spiran- *in depresso hypochondrio.*

spirandi difficultas, pigrities ad motum, lotia plerumq; tenuissima visuntur, nonnunquam dum humor obstruens copiosior fuerit crassiuscula & turbida apparent. Si & scirrhos. præcordia tensa, tactu dura deprehenduntur, urina parciore emititur, aliaq; indicia aderunt.

XXXI.

Restant signa, quæ ex causis bilem ad cutaneas partes impellentibus, desumuntur. Quæ proratione caudarum externarum facile cognoscuntur. Ratione internarum, & qvidem si critice hanc per Judicationem accidat, febris acuta vel præcessit, vel adest, signa etiam coctionis præcesserunt, & id in die critico accidit, sine hypochondrij duritie, dejectiones & urinæ de naturali statu manifestè non recedunt. Si symptomaticè fiat contrario modo se omnia habebunt, deprehenditur hoc, qvod ante signa coctionis fiat & die non critico, excrementsa sunt fecosa & urinæ naturalem colorem non planè recuperarunt.

XXXII.

Tantum de signis Diagnosticis, succedunt signa Prognostica, secundum qvæ prædicitur vel ad melius vel ad deterius. Et si in genere Jæterus cum periculo conjunctus sit, tamen qui ab Epatis vitio oritur, levior est & velocius curatur, quam qui a lienis. Ita faciliter ab obstructione liberatur vesica fellis, quam jecur. Malum est, prostratum appetitum esse & ægrum vigiliis molestari, delirioq; affici, sermonemq; cum labore formare. Forestus lib. 19. obs. 8. scribit: Jæteritiam in senibus carnosis & pinguis raro aut nunquam curari, quod materia multa crassa, viscida, à debili virtute & deficiente non possit dissipari: Contrà si hæmorrhoides in hoc morbo fluant bonum est, censente eodem Foresto. Sic ex sententia Hipp. s. 4. apb. 64. Quibus per febres die septimo vel 9. vel 11. & 14. morbus regius supervenerit bonum, nisi dextrum hypochondrium durum fuerit, alioquin minimè bonum. Ubi etiam Hollerius hanc cautelam adjicit, morbum regium hisce diebus excitatum non semper salutem denunciare, nisi cum valida virtute sequatur insignis evacuatio.

Præ-

XXXIII.

Priusquam ad specialiora accedamus Prognostica, controversia hic primum, quæ ex ultimo apborissimo Hipp. S. s. oritur, discutienda venit. An regio morbo laborantes sint Ventosi? Interpretes Hippocratis in varias sententias distracti, litigarunt de vocabulo ἵππος, quidvè per illud intelligendum hæserunt. Philoteus vult intelligi eos, qui sunt oportuni flatibus. Fuchsius in comment. super hunc apb. per hanc vocem intelligit eos, qui flava bile abundant, potatq; Hippocratem h. l. non de ijs qui morbo regio laborant locutum fuisse. Verum Jacobus Hollerius in comment. suo affirmat contra Fuchsium Hippocratem reverà locutum fuisse de vero morbo regio, & scripsisse hunc aphorismum conditionaliter, quia vixerit in regione calidâ, ubi homines in tanta intemperantia non vixerint quam hodie, ob eam etiam non collegerunt tantum cruditatis. Ceterum hæc sententia videtur repugnare Experienciam, qvòd Apollonius, qvi mortuus est auriginosus, flatibus abundari. Sed facile hæc controversia componi potest. Si modò distingvatur inter Jcterum qui ab obstructione à crassiore bile, cum imbecillitate ventriculi oritur, & inter eum, qvi à sola Intemperie Epatis calidiore ortum habet. Priori modo acceptus Aphorismus valeret, non verò posteriori. Hoc expressè innuit ante citatus Hollerius, lib. 1. Prax. de morbis Internis, hisce verbis: Cum' ferè morbus regius apud nos ex multitudine crudihumoris ortum babeat, qui imbecillitate caloris colligitur & obstruit, nec detergitur influente bile, necessariò ita affecti, erunt πνευματώδεις: Quibus verò temperior victus, multum exercitium, calidior morbus, vel hepar, crassior bilis, Intemperies calida, nisi accesserit imbecillitas, flatuosos non esse consentaneum est.

Posteriori

XXXIV.

Jcterus à veneno assumto vel morfu ictuve venenatarum bestiarum inductus, semper periculosus est ob causæ potentiam & malignitatem. Omnes quippe affectus ut testatur celeber: Sennertus à venenis inducti periculosi sunt, & qui venenum communicatum vel assumptum potentius, ed & periculosior

culasior Icterus, & sicut venena plurimorum sunt generum, ita varijs modis necem inferunt.

XXXV.

Minus periculosior est Icterus ab *Epatis Intemperie*, *calida* excitatus, sine febre & inflammatione, quam qui cum inflammatione & febri conjunctus est. Epatis enim inflammatio malum periculosum & plerumq; lethale est, ob partis nimis tum nobilitatem & necessitatem, quia affecto Epate sanguinis generatio & distributio laeditur, tum ob curandi difficultatem, nam jecore inflammatu frigida conveniunt, quorum usus frequens, jecori omnino noxius existit.

XXXVI.

Icterus ab *Obstructione vesiculae biliariae* ortus, facilis curatur, quam qui ab obstructione Epatis oritur. Hinc gloriat Galenus, se plurimos unâ die uno Cholagogico exhibito sanasse; Rationem reddit Sennertus noster, quia meatus bilis à vesicâ illa in intestina porrecti intestinis propiores sunt, quo sit ut à solventibus assumtis, obstruentes materiæ facilis in intestina trahantur. Ubi Obstructio à tuberculo aut lapillis est, incurabilis evadit ut habet Forest. l. allegato. Item si obstrunctiones sint pertinaces & in Scirrum hepatis desinentes, periculosissimus est Icterus, Scirri enim omnes cum regio morbo adferunt hydropisim. Huc pertinet apb. Hipp. 42. f. 6. Regio morbo laborantibus jecur durum fieri malum.

XXXVII.

Icterus in febris acutis qui in die critico fit signis cognitionis, apparentibus nulla duritate in jecore existente bonum est, facultas enim Expultrix superat & vitiosos humores à visceribus & partibus interioribus ad externas & ignobiliores expellit; qui autem *Symptomaticus* existit nihil boni portendit teste Hippocrate 4. apb. 62. Quibus per febres Icterus supervenit ante 7. diem malum. Hic verò aphorismus ut rectè monet Celeb. Sennertus lib 3. Prax. Part. 6. f. 2. c. 6. in sano sensu & cum grano salis accipiendus. Quia Hipp: non absolute sed respectivè locutus est; respe-

respectu scil: criseos tempestivè & legitimè factæ. Deinde etiam crisis non adeò strictè ad 7 diem adstringenda, nec etiam ex numero dierum tantùm, sed etiam ex coctionis signis aestimanda. Observatum quippe ab Autoribus Jcterum aliquando ante septimū diem salutarem fuisse cujusmodi exempla adfert Forest. lib. 3. de feb: obs. 10. Item Holl. q. 37. de morbo regio. Lætig à fonte in consult. XXXIX. Medicis conf. v38. Horstig l. 1. obs. 20. et febris.

Tantùm etiam de Prognosticis, quibus informati atq; instructi jam ad Curationem rectâ progredi poteramus. Verùm ne Empiricorum more de corio humano ludamus, meritò Dogmaticorum vestigijs insistentes, Indicationum ductum, quibus Dogmaticus Medicus tanquam proprio instrumento, ad invenienda pro curatione affectuum præter naturalium remedia, utitur, seqvamur. Cum autem defædati hoc coloris Symptoma, non nisi causà ablata, tolli possit, pro hujus diversitate etiam diversæ medendi indicationes occurunt, quæ tamen ad tres illas Classes Præservatoriæ, Curatoriæ & Vitaliæ referri possunt. Præservatoria relpicit causam antecedentem: Curatoria verò causam Jcteri conjunctam, bilem scilicet in habitu corporis consistentem, seu incutim effusam. Vitalis vires præsentes conservare; amissas verò reparare studet. Hisce igitur Indicationibus ut satisfacere valeamus, triplici præsidiorum genere instructi simus necesse est. Chirurgiæ, Pharmaciæ & Diætæ.

XXXIX.

Ex Chirurgia primò se offert Vena sectio administranda. Quæ an locum hic habeat, dubitasse videtur Galenus, in libro de purgant: facultat. c. 2. si, inquiens, in morbo regio laborantibus sanguinem miseris, extremam in perniciem ages. Hæc verba repetit in lib. de atrabile, quia dantur medicamenta specifica, hunc humorē trahentia. Verùm licet Jctero per se & quatenus Jcterus, h.e. quatenus tantùm affectus est mutati coloris, ejusq; causa est sola per totum corpus bilis effusio & redundans, cui purgatione, non venef. opus est, vena sectio non competit: Competit tamen illi alterius morbi comitis causa, quatenus

C

scil:

scil. bilis cum sanguinis abundantia aut hepatis Intemperie vel
inflammatione si nihile causa conjuncta est: ut testatur Felix il-
le Platerus, dum scribit: *Sanguinis detractio, si copiosabilis in vena*
cavaramis insit & nihil alioquin obstet, eâ ratione proderit. In-
stituenda vero Vena sectio ex praecepto Hippocratis S. i. aph. 2.
regione, anni tempore, latate, viribus alijsq; consentientibus,
& expurgatis prius aliquo leni purgante intestinis & primis vijs,
ne per venæ sectionem de novo materia aliqua noxia ad Epar
attrahatur, iuxta Gal. ut pravae biliosæ materia portio evacu-
etur, post lenitam alvum, vena secanda est *Vid. etiam Valeriol.*
Enarrat. Med. l. §. Enar. 9.

XL.

Quoniam igitur in Jetero, ob causas supra allatas quan-
doq; vena sectio locum habeat, & ab Aetio intet pæcipua &
maxima medicamenta numeretur: non immerito perpenden-
dum venit, quanam vena secunda sit? ubi unanimis Consen-
sus Doctorum statuit, jecore vel cistis felleâ affectâ, dextram Basili-
cam aperiendam esse, deinde dextram Salvatellam. Primo
namq; secunda vena proxima, qvæ locum magis affectum re-
spicit, & in initio vires Basilicæ sectionem magis tolerare atq;
perferre possunt. Archigenes citante illum Eustach. Rudio vult
venas sublingva repletas aperiendas esse. Alij sunt qui venas
in fronte & nisi apice, ad flavitatem oculorum & faciei aufe-
rendam, aperiunt, sed exiguo sane commodo, ex sententia Pla-
teri. Deinde per vices sanguis detrahatur, ne virtus lædatur,
nisi laborans sit admodum robustus & vitium sanguinis vehe-
mens.

XL I.

Si malum est à suppressione mensium, utilius est venas in' po-
plite vel talo secare, quo sanguis & id quod inutile est evace-
tur & menses simul promoteantur. Solitæ quoq; Hæmorrhoides incitandæ sunt.

XL II.

Vena sectioni succedunt *cucurbitulae* ratione totius & par-
tis applicatae. Ratione totius, applicat illas Eust. Rudine. non
supra.

supra tenes, sed scapulis, coxisve aut malleolis & cruribus. *Aetius* renibus illas affigit, non in principio, sed in morbi progres-
su. *Frictiones* etiam linteolis aliove modo adhibit, ad absu-
mendas biliosas reliquias, haud sine levamine prosunt, ut scri-
bit *Platerus L.c.*

XLIII.

Sequitur *Pharmacis*, quæ ad Symptomatis hujus causas a-
bolendas potissimum dirigitur, cum autem ut sapius innuitus
variæ existant Jcteri causæ, varia quoq; & diversa medicamen-
torum genera se se exhibent, quæ ordinem causarum recensita-
rum secuti, pro ingenij modulo, paucis perstringemus.

XLIV.

Si igitur *venenosa materia per os assumta* causa hujus mali
fit; mox è corpore expellenda, & extrahenda est, eiq; alexiphac-
macis resistendum. Si venenum in primis vijs adhuc hæreat
mox vomitu educatur, si vero jam ad intestina descenderit,
Clystere id fiat. Si venenum in habitum corporis diffusum
fuerit, & ejus naturam cognitam habemus, illius naturæ specia-
tim oppositum alexipharmacum exhibendum, de quib. vid: Di-
osc: l. 6. & Ceteb. Scn. lib. 5. Inst. p. 1. c. 21. Ignorato autem vene-
no commune aliquod & generale alexipharmacum convenit.
Ut Mitridat. Theriaca, Bezoar, Unicor: &c: Si simul mani-
fest a intemperies calida à veneni malignitate inducta sit, cor-
rigatur illa alterantibus & appropriatis. ut succo citri. limon.
Endiuæ, acetos. portul. meliss. mucilag. Sem. Psylli.

XLV.

Si malum à morsu Jctuue bestiarum virulentarum proce-
dat, illud extra ad partem affectam adhibitis remedijs extrahen-
dum, semperq; alexipharmacæ exhibenda, & curatio secundum
methodum curandi vulnera venenæta instituenda. Quæ con-
sistit, in veneni exsufftione, in cucurbitularum, si vulnus admit-
tit, cum multa flamo à adhibitione, Emplastrorum & catapla-
matum impositione, inustione, præcisione vinculorum, ~~re~~
venenum iu corpus repat, ligatione, alijsq; quæ omnia fusiùs
tractat & docet *Forest. obs. lib. 30. obs. 11.* Hic autor etiam mul-

vis laudibus prosequitur lapidem Bezoar, qvòd omnibus animalibns venenosis commune sit medicamentum.

XLVII.

Intemperies: Epatis calida & quidem sine inflammatione, obstruktione & Scirrho, frigidis hepatis familiaribus alteretur. Ubi tamen observanda quæ Sennertus lib. 3. Prax. p. 6. f. 2. c. 7. defteto monet; ut scilicet à nimis adstringentibus abstineamus, ne si per fortiter adstringentia peccetur & non per aperientia abstergatur, bilis in angustis & exilibus venis remanens, obstruktiones vel inflammations excitet. Conveniunt hic: Endivia, cichor. Hieracia, Chondril, Hepatica, quatuor semina frigida majora & minora, acetosa & simili a. Formulas medicamentorum videoas apud Practicos. Commendat Sennertus: l.c. Cichoracea & Intybacea, qvòd Epati roborent & ob amaritudinem abstergant & aperiant, nec ventriculum frigidum lalent: Extrinsecus Epatis regioni adhibentur Ungventa & Emplastrum; Unguentum rosarum refrigerans, Emplast. Santalini, &c.:

XLVIII.

Proveniente Ictero ab *Inflammatione Epatis*, causis signisque apparentibus, suis convenientibus medicamentis, tam internis, quam externis, utpote phlebotomiæ, cucurbitulis, lenientibus, præparantibus ac roborantibus curetur. Ad hujus curationem etiam illa Icteri species, quæ ex imbecillitate vesiculae fellis oritur, (quia Epati alligatur & absq; quafierit nequit) referenda. Brevitatis enim studio horum affectuum curationem præterimus, tum ob eorum curandi difficultatem, tum prolixitatem, quæ ut de illa singularis Disputatio instituatur, merentur.

XLIX.

Ubi verò malum ex *Obstruktione fellis vesiculae, Epatis, pororum Cholodochorum* oritur ab humoribus crassis, viscidis & multis; illos incidentibus, alterantibus & aperientibus medicamentis, tam extra applicatis, quam intrò assunitis, naturæ obedientes redamus. Talia sunt simplicia quidem: Herba Eupatorij, cichor, fenic-

feniculi, acetos. Endiv. hyper: cuscute. Radiees, gentianæ, cichor: quinq; radices aperientes dictæ, Chelidon. major, Endiv. & similes; horumq; simplicium semina, ut aquilegiae &c: quæ in usu sunt. Composita sunt syrapi de duabus & quinq; radicibus, de Eupatorio, de Absynth: de cichor. cum Rhabarb. Bizant. mel. rosat oximel. Cremor i, Tart. lat. Spir:salis, sal absinth, card. bened. crocus Martis. &c.

XLIX.

Ex supra dictis etiam externa medicamenta, ut Epithema-ta, saccali, fatus, Ung. & Emplastra formari possunt, quæ regioni hepatis adplicata, effectu suo non carent.

三

Præparati humores; per vices expurgandi, quod sit, manna, Rhabarb. scamon. Electuar.: de Plyllio, de succo rosarum, hierà picra, Pillul: de rhabarb. aggregat: de Eupat. hoc tamen notandum, ut tam aperientibus quam evacuantibus ejusmodi medicamenta, quæ hepatis robur proprià vi conservare possunt admisceantur. Quæ omnia peti possunt ex Celeb. Sennert. Inst. lib. 5. p. 1. c. 4. Catarcticis diuretica & sudorifera & demum proprietate specificâ agentia, ut rad. asphod. cortex arant: cuscut: fragar. Urtic. mort. flor. chamaem. croci, sem. aquileg. Cer. Cervi &c: simus anser. Canin: lumbric: &c: subjungi pos-

Cer. Cervi &c: simus anser. Canin: lumbric: &c: subjungi pot-
sunt. Quæret. simum Anser. psumo & certissimo remedio tñ pharmac. restit. c. 20.
Assellis. Multipede ñi. Sterig canis &c. rodentis tyros & vnsus in renatione Medica expimenta
singulare contendat. Francisco hec. lib 6. sect 6. c. 8.
Criticæ existente feteritiâ, nihil aut vix medicamentis ali-

Critica existente feteritiâ, nihil aut vix medicamentis aliquid agendum monente ex Hipp. Sennerto i. aph. 20. Quæ judicantur & judicata sunt integrè, non movere vel medicamentis vel alijs irritamentis, sed sinere oportet. Non enim avertendi aut retardandi humores, quos natura magno conatu expellere studet, ne naturæ actionem turbemus, atq; adeò per vias minus convenientes humores noxios vacuemus nisi natura deminutè egerit, tunc nihil impedit, quin ea quæ imperfecta judicatio reliquerit, medicus educat, promovendo scil: expulsionem, fricationibus & sudoriferis. Sic feterus Symptomaticus, peculiarem curationem non efflagitat, sed febris habendā est, ratio,

bilisque per vias convenientes alvum qvippe & urinas evacuanda.

LII.

Si quis ex partium totius corporis calida intemperie hoc affectu laborarit, is cibis humidis, frigidisq; utatur; Pisisana, cichoraceis, leni frictione, moderatis in unctionibus, balneis aquæ simplicis, Hæc Intemperies Jæteri causa ratissima est, & cogitatione potius quam eventu ac Experienciam (ut habent Nicol. Piso. l. 3. c. 27. & Fernel. Patbol. lib. 6. c. 8.) fuit deprehensa.

LIII.

Deniq; fædus coloris sublati causis, adhuc hæreat, nec per insensilem træspirationem, ut alias hæc symptomata solent, sponte exhalet, Balneis sudoriferis, medicaminibus discutientibus & cutem rare facientibus est removendus. Probantur hic balneam sicca, balneum sulfureum, aut ex decocto chamæmeli, melilot. calaminth. anethi. furfurum. Balneum item ex aqua dulci & aceto, cum qyo abluatur facies, etiam extra hoc, vel decocto simili ut vino vel aceto, aut aquæ hordei, succo acetos. granator &c. Ante balneorum ingressum, assumantur Dia-phoretica & sudorem moventia, ut rob. de Ebulo, vel sambucco, Theriaca, scobs Eburis, in vino aut aliquo liqvore appetienti. Vermes terrestres exsiccati & in vino exhibiti, pro speciale quodam in Jætero medicamento habentur. Nec eatent suo effectu Etrihna ex succo cyclam: & acetos. nigella, beta, anagallidi ut scilicet oculorum flavidies deleatur: Quin etiam sternumenta provocanda, quibus oculi tinti emundentur,

LIV.

Restat adhuc Dieta, cuius nomine non tantum cibam & potum, sed & reliquas res non naturales Medicis dictas comprehendimus, quæ ita instituendæ sunt, ut conservationi virium conferant, deinde causis morbificis & morbo ipsi aduersentur, Symptomataq; mitigent.

LV.

Aer igitur, si obstructio adsit absq; febre aut Intemperie aliqua notatu digna, eligendus est temperatus, aut pauxillum ad

ad calidum vergens. Si verò ad sit Intemperies calida vel febris, ad humidum & frigidum declinet, vitetur aer æstuofus, calidus, australino statu turbatus, item nebulosus & crassus.

LVI.

Cibus in calido morbo, sic qui humectare & refrigerare modicèq; humores extenuare possit. In obstructione verò à crassis & lentis frigidisq; humoribus, potiss aliquantum ad calidum vergat. In utroq; casu sit qvi facile coneoqui solet & laudabiles succos gignat. Ut *panis* ex puro frumento probè subacutus & rectè fermentatus, *Caro* sit gallinarum & pullorum eaturdem, avicularum montanarum, tordorum, perdicum. Ex *piscibus* sint pisces petrosi, quorum caro est fragilis, pura & tenuis. Cibi condiantur succo limon. arantiorum, Endiviâ, cichorio, feniculo & alijs incidenti & attenuandi, utinam movendi, roburq; Epati addendi vim habentibus. Alimenta succum crassum & lendum gignentia choleramq; multiplicantia, nimirum calida, aromaticâ, salsa & dulcia vitentur. *Potus* sit vinum album tenue, non vetustum, & dilutum aquâ graminis, petrosel. asparagi, ptisanæ, aut aliorum aperientium; aut cerevisia tenuis, defœcata & pura. In omnibus autem modus observetur ne vel obstrucțio vel cruditas, ex nimiâ plenitudine nascatur. *Vinum* in vase formato ex ligno Fraxini. Tamariis relectum aliquandiu, bibrum conuenire leticeris creditur, sive inde fugiē obstrunctiones referardi. Consecutum cerevisia Brusniciis minima, LXXI. *Verapana*

Exercitium Jæterici sit mediocre. Hyeme utatur balneo, item frictionibus modicis, somno utatur moderato; Excreta & feces alvi indies justo modo profluant, si minùs excitandæ sunt vel cibis vim leniendi habentibus vel laxativis, item suppositorijs & Clysteribus.

LIX.

Animi denigraffuatae moderationatae sint, vitentur *Spiritus* inflammantia & animum perturbantia sunt ut: animi mœreres, curæ; & imprimis ira tanquam lethale venenum fugienda, ut pote quæ efficit ut effervescat bilis & extra feratur. Adhibentur ea, quæ animum oblectare & exhilarare possunt, savigibusq; colloquijs ægi demulcentur.

Et

Et hæc exsententia Galeni & Hippocratis de *Jeteroflavo*
 pro temporis ratione & ingenij tenuitate dixisse sufficiant. Be-
 nevolus Lector, si cubi rei tam arduæ non planè satis feceri-
 mus, veniam nobis dabit, minus rectè dicta sedulâ diligentia e-
 mendaturis. Si Medicamentorum formulas desiderat, ipsum
 ad Practicorum libros, qui abundè illis scatent, remittimus,
 ex quibus quæ sibi placent haurire poter-
 sit. Tibi Summe,
 Deus sic.

LAUS ET GLORIA.

